

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
HAZİRAN 2025 - SAYI 202

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x y / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

D

üşmana karşı savaşan bir orduda, her bir askerin en çok ihtiyaç duyduğu şey “güven”dir aslında. En evvel, cepheye giderken geride bıraktıklarını Allah’a ısmarlar, kendi de için için

Yaradanına sığınır. Çarığı sağlam, sırtı pek, kılıcı kavi ise kendini biraz daha emniyette hisseder. Cephe gerisinde fırınlar çalışıyorsa, aç bırakılmayacağını anlar, silahına daha bir sarılır. Ama en önemlisi; disiplini, azmi, gayreti, maneviyatı ve tecrübesiyle dirayetli bir kumandanın emri altında olduğunu bilmesidir. Onun vereceği güven hissi, silahtan da aştan da farklıdır.

İşte Çanakkale'nin mümtaz kumandanlarından Hüseyin Avni Bey, böyle bir askerdir. Alayına, doğrudan savaş hattına sevk edilinceye kadar gece gündüz talim yaptırırdı. Süngü süngüye mücadele edildiği anlarda dahi cesaretinden ve maneviyatından bir şey kaybetmemişti. Asker evlatları için müşfik bir babaydı o. Cephane sandıklarından mihrap ve minber hazırlatmış, bir cuma namazını öylece hep birlikte eda etmişlerdi.

Hüseyin Avni Bey, emrine verilen 57. Alay ile Çanakkale kara savaşlarının başladığı 25 Nisan 1915 günü, binlerce askerini şehit verse de Arıburnu'nda Anzakları durdurmayı başarmış; düşmana, üstün teçhizat ve donanmalarına çok güvenmemeleri mesajını birinci elden iletmişti.

“Şehitlik”, alayının da kendisinin de alâmet-i fârikasıdır. Bu ay “Şehitler Alayı”nın “Bayram Şehidi” kumandanı Hüseyin Avni Bey'i kısmen askerî ama daha ziyade insanî cihetiyle biraz daha yakından tanıyalım istedik.

Bu vesileyle, onun cephedeki hâlet-i ruhiyyesini, aile reisi olarak hanımıyla ve evlatlarıyla mektuplaşmalarını ve şehadetini yeniden hatırladık. Bütün şehitlerimize rahmet olsun.

Kurban Bayramı'nızı tebrik eder, istifadeler dileriz.

içinde

HAZİRAN 2025
sayı

202

24-41

**ŞEHİTLER ALAYI'NIN CESUR KUMANDANI
BAYRAM ŞEHİDİ HÜSEYİN AVNİ BEY**

AHMET YURTTAKAL

ekiler

6

AYIN GÜNÜ

MEHMED ŞEVKİ

8

YAZIHANE

HİKMETE DAİR...

10

İNFO

ASIRLARI AŞAN DEHA
MİMAR SİNAN

VEYSEL SEKMEN

12

GÜMÜŞ MAHFAZALI
ADAM KOLU

ASAF KEREM

16

TARİHİN DERİNLİKLERİNDE
BİR İLÇE: HAN

SELİM MİRZAOĞLU

22

BALTACI İDRİS AĞA'NIN GÜRZÜ

AHMET NAMİK KILIÇ

42

ÂNIN HİKÂYESİ

SAVAŞA SEBEP BULUNDU

TUNA SER

44

SELÇUKLULARIN
ANADOLU'YA GELİŞİ

VEYSEL SEKMEN

52

KASIMPAŞA
CAMİ-İ KEBİRİ

SALİH ÇAVDIR

56

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

58

KONYA DAĞLARINDA
BİR EMİR SULTAN

AHMET SARBAY

65

BERCESTE

66

MUHACİRLER YARARINA
BAYEZİD CAMİİ'NDE

OKUNAN

MEVLİD-İ ŞERİF

YASİN ODABAŞI

72

DİLLERİN BULUŞTUĞU
RENKLİ BİR DÜNYA

URDUCA

FEYYAZ MEZARCI

76

TESTGÂH

DEPREM

AHMET SARBAY

78

BULMACA

SELMAN ASLAN

14
HAZİRAN
1826

YENİÇERİ OCAĞI KALDIRILDI

Yüzlerce yıl Osmanlı ordusunun en etkili askerî gücü olarak hizmet eden Yeniçeri Ocağı, zamanla sisteminin bozulması ve kalkıştığı isyanlar nedeniyle kaldırıldı...

1324-1362

Orhan Gazi devrinde artan Osmanlı fütuhâtı üzerine, düzenli ve daimi bir askerî sınıf ihtiyacı ortaya çıktı. İlk defa bu dönemde, devşirme usulüyle yaklaşık 1000 kadar asker istihdam edildi.

1362-1389

Sultan Birinci Murad Han devrinde, Gelibolu'da Acemi Ocağı kuruldu. Kazasker Çandarlı Kara Halil ile Molla Rüstem'in teşvikiyle, Yeniçeri Ocağı adıyla teşkilatlanmaya başladı.

15. ve 18. yüzyıllar

Sultan İkinci Murad devrinden itibaren iyice sistemleşen Yeniçeri Ocağı, yüzlerce yıl boyunca Osmanlı'nın en eğitimli ve donanımlı askerî birliği olarak hizmet etti. Ne var ki yıllar içerisinde ocak sisteminin bozulması, birtakım isyanlara ön ayak olmaları ve Avrupa'da gelişen yeni harp teknikleri karşısında yetersiz kalmaları nedeniyle devlete zarar vermeye başlamışlardı.

1807

Sultan Üçüncü Selim, askerî ıslahat maksadıyla Nizâm-ı Cedîd ordusunu kurdu. Bu yenilik karşısında yeniçerilerin ayaklanması sonucu, Kabakçı Mustafa İsyanı patlak verdi.

1808

İsyan sonunda tahtını Dördüncü Mustafa Han'a bırakan Üçüncü Selim Han, bilahare şehid edildi. Bu sefer onun taraftarları, Şehzade Mahmud'u tahta geçirdi. Hadiseler durulsa da yeniçerilerin ayak diremesiyle ıslahatlar sekteye uğramıştı.

1808-1826

Sultan İkinci Mahmud, yaşanan hadiseleri iyi tahlil etmiş, gerekli dersleri çıkarmıştı. Ocağın kaldırılması için ulema ve halkın desteğini alması gerektiğini biliyordu. Yıllarca niyetini belli etmeden gerekli hazırlıkları yaptı.

14 Haziran 1826

Yeni askerî tarzda eğitim gören Eşkinî Ocağı'nın kurulması neticesinde, yeniçeriler yine ayaklanma çıkardı. Halk ve ulema, yeniçerilerin taşkınlıklarından artık bıkmıştı. Aradığı fırsatı yakalayan Sultan İkinci Mahmud, zırhını ve kılıcını kuşandı, Sancak-ı Şerif çıkarıldı; milleti, sancağın altına isyanı bastırmaya davet etti. Etmeydanı'ndaki yeniçeri kışlaları topa tutuldu. Bin kadar yeniçeri öldürülmüş, ocak tarihe karışmıştı. Yerine "Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye" adıyla yeni bir ordu kuruldu.

HAZİRAN'DA BAŞKA NE OLDU?

5
HAZİRAN
1086

Kutalmışoğlu Süleyman Şah vefat etti.

9
HAZİRAN
1617

Sultanahmet Camii ibadete açıldı.

20
HAZİRAN
1481

Sultan İkinci Bayezid ile Cem Sultan arasında Yenişehir Muharebesi yapıldı.

27
HAZİRAN
1954

Dünyanın ilk nükleer santrali kuruldu.

HİKMETE DAİR...

Abdülğani Seniy - 1899

*Hakîm kelimesinin karşılığı olarak
günümüzde çoğu kere “filozof”
kullanılıyor ama bu sathî bir tariftir.*

*Bir filozof, çoğunlukla teorik
düşünür iken hakîm, çok daha
derindir; bilir ve bilgisiyle yaşantısı
birbirine uyar, bilgedir, ilim ve
marifet sahibidir, aklî, ahlâkî ve
manevî olgunluğa sahip kişidir.*

*Binaenaleyh, “hakîm”in muadili
olarak belki “hikmet sahibi
düşünür” demek daha doğru olur.
Burada da “hikmet”in ne olduğu
konusu gündeme gelir. Bakalım
yazar bu konuda neler kaleme
almış...*

Hikemiyât, işte zübde-i
insaniyet!

Hikemiyât, işte ruh-ı
Âdemiyet!

Hikemiyât, işte hulasa-i
beşeriyet!

*(Hikmetli sözler, insanlığın özü,
ruhu ve özeti mahiyetindedir.)*

İnsanlar, yaratıldıkları günden
beri yüz binlerce, milyonlarca
değişikliğe maruz kalırlar.
Eğer bu değişikliklerden
bir ibret alamaz, netice

çıkaramazlarsa vay onların hâline! Fakat öyle değil,
ibret alanları, netice çıkaranları var.

Hikmet nedir? İnsanın değişmeyen kanunu, akıl
ve fikriyle kazandığı tecrübenin mahsulüdür.

İnsanlar hemcinsleriyle irtibat hâlinindedir. İşte
böylece insan ilişkilerinin neticesi olarak ortaya
çıkan birtakım düsturlar, ölçü kabul edilecek
temel kurallar, yol gösterici prensipler vardır.
Fakat insanlar içinde bu düsturlara göre hareket

edecekler çoksa da bizzat
düstur ortaya koyacak
olanları çok azdır.

Mesela, herhangi bir ferde
hikmetli bir söz söyleyince,
ondan tasdik ve takdirden
başka cevap alamazsınız.
Çünkü bu tasdik, o düstura
daha evvelden olan aşinalık
sebebiyledir. Ne çare ki bu
umumi aşinalık, herkese
“yeni bir düstur ortaya
koyma, tarif etme, açıklama”
iktidarını vermiyor.

Bunun içindir ki hikmet düsturlarını bilen,
hayatına tatbik eden, benzer hikmetler
söyleyebilen hakîmlerin, ehl-i hikmetin kadri,
kıymeti yücedir. Böyle insanlara çok tazim
ediyoruz. Acaba niçin?

İnsanlar, ah insanlar! Bu hakikatleri vicdanen
hissetmekle beraber yine gafil, yine heva ve
hevesine mâildir (meyleder). Ara sıra bir
nasihatçiye, ihtar ve ikaz ediciye muhtaçtır.

Öyle olmasa idi resullerin
gönderilmesine, mukaddes
kitapların inzaline hacet kalır mı
idi?..

“Hakikî âlimler, enbiyanın
vârisleridir.” buyuruluyor. İşte
yüce bir hikmet! Bu söz kadar
hakikî alimleri yüceltici bir
ifade bulmak mümkün müdür?
Bu suretle âlimlerin mertebesi
yüceltiliyor, acaba niçin?..

Hakîm, kendisine hürmet
edilen, saygı gösterilen
kişidir. Zira insanların yaşayışlarını, tavırlarını,
dikkatli bir nazarla takip ederek onların her bir
hâlinden, hareketinden bir netice, bir düstur,
bir kanun, değişmez bir kaide, kesin ve sağlam
bir rehber çıkarır. Bu ise öyle gelişi güzel, her
ferdin yapabileceği işlerden değildir. Malum ya,
mûcib-i itibar, nedret-i âsârdır, kesret-i mikdar
değil! (İtibar; miktarın çokluğu ile değil, eserlerin
muadili nadir bulunur oluşundan kaynaklanır.
Kemiyet değil, keyfiyet esastır.)

Görülüyor ki şu vasıflara nail olmak herkese nasip
değildir. İşte bundan dolayı hakîm olana saygı
duyar, hürmet gösteririz. O, çalışmasıyla, gayretiyle
ve muvaffakiyetleriyle insanların saadetine, hem
de hayat boyu sürecek saadetine vesile olacak bir
vasıta bulmuştur. İnsanlığı ihya ve i'lâ etmiştir
(yüceltmıştır).

Âlim, vakarlıdır ve hürmete layık kimsedir. Zira
insanın kadrinin yüceliğini gösterecek bir eseri
varsa o da sadece ilimdir.

“İlim nedir, bilmek değil midir? Herkes kendince
bir şeyler bilir, öyle ise herkes, kendi hâlince bir
âlimdir...” denilir. Tereddütsüz verilecek “Evet,
öyledir.” cevabına şaşırıp kalırlar. Fakat (meâlen):
“Her ilim sahibinin üstünde bir âlim, daha iyi

bilen biri vardır.” âyet-i kerîmesi (Yusuf Suresi, 76)
bize gösteriyor ki insanoğlunun her bir ferdinin
malumat derecesi, sınırlandırılmamıştır. İlim,
derece derece artar ve çeşitlenir. Tıp ilmi, hikmet
ilmi, kimya ilmi, tarih ilmi, sanat ilmi vd... Vakıa,
insanlık bunların hepsine muhtaçtır ama ihtiyaç
dereceleri farklı farklıdır.

Esasen ilmin en aşağı veya en yukarı derecesi
yoktur. Madem ki bunlar, eksikleri gidermeye ve
noksanları tamamlamaya birer vesiledir; hepsi de
kendi içinde ama yine derece derece değerlidir...

Hürmet ve saygı görmenin yolu, ilim sahibi
olmaktan geçer. Yoksa ilimsiz bir ferdin hiçbir ilmi
itibarı hak etmediği, bundan nasipsiz olanların
hâllerinden anlaşılır.

Nübüvvet, peygamberlik mertebesi, beşerin
ulaşabileceği mertebelerin en yücesidir.
Kadri kıymeti çok olan hakikî ilim, sahibini
peygamberlik makamının vârisi kılıyor. “Hiç
bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” meâlindeki
âyet-i kerîmede yapılan mukayese gibi yüce
bir ölçü düşünülebilir mi? İşte bu mana, ilim
mertebesinin büyüklüğü için kâfi bir delildir... ■■

Kaynak: A. Seni, Hikemiyat-ı İslamiye ve Şarkıye, Dersaadet
1316.

ASIRLARI AŞAN DEHA

MİMAR SİNAN

Mimar Sinan, üç padişah devrinde Osmanlı'nın ruhunu taşıyan işleyen; yüzlerce eseriyle adını tarihe altın harflerle yazdırmış büyük bir ustadır...

1488/90

Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdu.

1514-1520

Yavuz Sultan Selim Han'ın Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldı.

1539

Mimarbaşı oldu.

Yeniçeri Ocağı'na alındı.

1512

Kanuni Sultan Süleyman ile Rodos, Belgrad, Mohaç, Viyana ve Irakel seferlerine katıldı.

9 Nisan'da vefat etti.

1588

1521-1538

İnşa Ettiği Eserler

المعمار
سنان

20

Türbe

55

Medrese

10

Köprü

93

Cami

36

Saray

52

Mescid

20

Kervansaray

17

İmarethane

48

Hamam

6

Su Yolu

8

Mahzen

7

Darülkurra

3

Darüşşifa

3

padişaha mimarlık
yapmıştır: Kanuni Sultan
Süleyman, İkinci Selim Han,
Üçüncü Murad Han

49

yaşında başmimar olmuştur.

49

yıl başmimarlık yapmıştır.

98

yaşında vefat etmiştir.

60

yaşında Süleymaniye
Külliyesi'nin inşaatına
başlamıştır.

80

yaşında Selimiye Külliyesi'nin
inşaatını tamamlamıştır.

375

eser yapmıştır.

6

Bir yıla düşen ortalama
eser sayısı

100

İstanbul'da inşa ettiği
eser sayısı

1520-1566

Sultan Süleyman
Han Devri
250 ESER

1566-1574

İkinci Selim Han
Devri
70 ESER

1574-1588

Üçüncü Murad
Han Devri
55 ESER

“
Dünya durdukça, eserlerimi gören
aklı selim sahiplerinin, çabamın
ciddiyetini göz önünde
bulundurarak bana insaf ile
bakacaklarını ve beni hayır dualarla
anacaklarını umarım, inşaallah.

Mimar Sinan

1537

İnşa Ettiği
İlk Eser

Halep Hüsreviye Külliyesi

1539

İstanbul'daki
İlk Eseri

Haseki Hürrem Sultan Külliyesi

1543

Tasarladığı İlk
Selâtin Külliyesi

Şehzade Külliyesi

1580

İnşa Ettiği
Son Eser

Süleyman Subaşı Camii

ânın
hikâ-
yesi

TUNA SER

آنک چکایری

SAVAŞA SEBEP BULUNDU

Bu dünya, sebepler dünyası. Her şey bir vesileye bağlanmış. Görünen hadiselerin ardında görünmeyen nedenler, gizli niyetleri perdeleyen seyirlik figüranlar hep var olmuş. 1914 yılına gelindiğinde dünya siyaseti âdeta barut fıçısı gibiydi. Büyük güçler arasında tırmanan ekonomik rekabet ve siyasî gerginlik, her an patlamaya hazır bir çatışma ortamına zemin hazırlamıştı. Birinci Dünya Savaşı'nın ilk kurşunu, Bosna'da ateşlendi.

28 Haziran 1914'te Bosnalı Sırp milliyetçisi Gavrilo Princip, Saraybosna'yı ziyareti sırasında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu tahtının vârisi Franz Ferdinand'ı öldürmüş ve savaşın fitilini ateşlemişti. "Saraybosna Suikastı" diye isimlendirilen hadisenin akabinde Avusturya-Macaristan, Sırbistan'ı suçlamış ve savaş ilân etmişti. Sırları savunmak için Rusya seferberlik kararı aldı. Buna karşılık Almanya, Rusya'ya savaş açtı. Sonrasında Osmanlı'nın ve birçok ülkenin de dâhil olduğu, süreçleri ve sonuçları ile çok ağır bir dünyaya adım atılmış oldu.

İBN-İ KEMAL TARİFİ İLE KUR'ÂN-I KERÎM

Büyük Osmanlı âlimlerinden İbn-i Kemal Hazretleri 1468 (H.878), tarihinde Edirne'de doğmuş, müderrislik ve kazaskerlik yapmıştır. Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendi'den sonra sekiz sene şeyhülislâmlık vazifesini ifa etmiştir. Kendisi için düşünülen vefat tarihinde "İrtehal-e'l-ulûmü bi'l-Kemâl" (İlimler, Kemal ile birlikte göç etti.), denilmiştir. Türkçe, Arapça ve Farsça olmak üzere toplam 209 eser kaleme almıştır. İbn-i Kemâl (rh.), Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini veciz bir şekilde şöyle ifade etmiştir:

*Bilmek ister isen eğer sen aded-i âyâtı
Cümlesi altı bin ü altı yüz altmışaltı*

*Bini vâ'd beyânında anın, bini vâid
Binidir emr-i ibâdet, bini nehy ü tehdid*

*Bini emsâl ü iberdir, bini ahbar u kasas
Beş yüz âyâtı helâl ile harama muhtas*

*Buldu yüz âyeti tesbih ü duâda çü riisuh
Altmışaltısı dahi nâsîh ü mensûh*

Osmanlı'da saltanat veraseti, Osman Gazi'den Birinci Ahmed'e kadar olan ilk 14 padişah devrinde Avrupa'da olduğu gibi "Evlâdiyye" kaidesiyle (babadan oğula intikal); Birinci Mustafa'dan Altıncı Mehmed Vahîdüddin Han'a kadar 22 padişah devrinde ise "Ekberiyet" kaidesi (hanedanın en yaşlı şehzadesi) ile tahta çıktıklarını...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

SÖZLERİN ASILLARI

VAROŞ

Bir kalenin dışında kalan mahalle manasındaki bu kelime, Macarcadan dilimize geçmiştir. Macarcada kale-hisar manasındaki “vár” kelimesi -os ekiyle türeyerek “város” (kalesi olan) anlamına gelmiştir. Bu isim, Osmanlı kanunnamelerinde gayrimüslimlerin oturduğu mahalleler için kullanılmıştır. Evliya Çelebi, Macaristan seyahatinde şehirleri bu kelime ile anlatır: Varoş-ı Segitvar (Zigetvar Şehri). Zigetvar, orijinali Szigetvár ismi de Sziget (ada) + vár (kale) adakale anlamında aynı kökle türemiş bir isimdir.

TARİHİN İLK SU ÖLÇÜM ALETİ: NİLOMETRE

Kahire, Afrika'nın en uzun nehri olan Nil'in kıyısında kurulmuş büyük bir şehirdir. Nil Nehri, 6650 kilometre uzunluğundadır. Suyu, her yıl haziranda en düşük seviyeye iner, ekimde ise yüksek seviyeye ulaşır. Düzenli taşkınlar, çevredeki verimli topraklarda tarımı mümkün kılmış. Eski Mısırlılar, bu döngüyü fark ederek yılın başlangıcını belirlemiş ve ilk takvimi oluşturmuşlardır. Ancak taşkınlar bazen ciddî zararlara yol açıyordu. Bu sebeple su seviyesinin önceden ölçülmesi, büyük önem taşıyordu. Abbasî halifesi El-Mütevekkil, bu sorunu çözmesi için ünlü bilim insanı El-Fergânî'yi görevlendirdi. El-Fergânî, 861 yılında Kahire'ye geldi ve nehrin su seviyesini ölçmek için Mikyâsü'l-Cedîd adlı aleti geliştirdi. Bu alet, su taşkınlarını önceden haber veriyordu. Bugün bile benzer yöntemlerle su seviyeleri izleniyor. Mikyâsü'l-Cedîd, sekizgen bölümlere ayrılmış mermer bir sütundan oluşur ve suyun yükselip alçaldığını gösterir. İlk kez Nil Nehri'nde kullanılmaya başlanan bu alete, nehrin adıyla “Nilometre” denmiştir. El-Fergânî, astronomi ve fizik gibi birçok alanda da önemli çalışmalar yapmış, Avrupa'da Alfraganus ismiyle tanınmıştır.

İPEK BÖCEĞİ MİSALİ

Ebû Tâlib el-Mekkî (r.a.), *Kûtü'l-Kulûb* isimli eserinde şu ibretlik teşbihi yapar:

“Bazı hikmet sahipleri, insanoğlunu, ipek böceğine benzetmişlerdir. İpek böceği, çıkış yeri kalmayınca kadar ipeği kendi üzerine örер durur. Dokumayı tamamlayınca çıkmak ister, ancak dokuduğuna zarar vermesin diye öldürülür, ipeği başkasına kalır. İpek böceğinin hâli; ailesi ve malı yolunda ömrünü tüketip de malları vârislerine kalan cahil kazanç sahiplerinin hâline benzer. Eğer vârisleri malı, Allah'a itaatte ve hayır yolunda harcarsa malın hayrı onlara, hesabı ise kendisine ait olur. Eğer onunla Allah'a isyanda bulunurlarsa günahta onlara ortak olur.”

Osmanlı'nın İzinde Bir Medeniyetin Hikâyesi

Üç kıtaya yayılmış büyük mirası
yeniden keşfetmek isteyenler için...

YENİ

Çamlıca Kitap
mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

YEDİKITA
kitaplığı

Tarihi Sevdiren Kitaplar...

*Bâtıl hemîşe bâtıl u merdûddur velî
Müşkil budur ki sûret-i haktan zuhûr eder*

Bâkî

*Bâtıl, her zaman yanlış ve reddolunmuştur;
sıkıntılı olan ise hak görünerek ortaya çıkmasıdır.*

Deprem

Bilim insanları; depremin, yer kabuğunun hareketlerinden meydana geldiğini söyler. Yeryüzü, bugünkü şeklini alana kadar milyarlarca deprem yaşamış, yaşamaya da devam edecek. Kur'ân-ı Kerîm'de deprem, Türkçeye de geçen "zelzele" kelimesinin yanında dehşetli sarsıntı manasında "racfe" kelimesi ile de ifade edilmektedir. Belâ-yı semâviyyeden kastedilen temel maksat sel, belâ-yı araziyyeden ise deprem idi. Eskiler, dualarında belâ-yı semâviyye ve belâ-yı araziyyeden Allahü Teâlâ'ya sığınarlardı...

1- Jeologların tahminine göre, M.Ö. 12 bin yılında Türkiye topraklarında yaşanan korkunç bir deprem sonucunda neler olmuş?..

- a-İstanbul ve Çanakkale boğazları ile Karadeniz oluşmuş.
- b-Ege Denizi bugünkü şeklini almış.
- c-Artçıları 40 yıl sürmüş.
- d-Hepsi

2- Hicri 242 (M.S. 856) yılında meydana gelen büyük bir depremde, Şam bölgesi büyük yıkımlar yaşar. Taberî'nin verdiği bilgilere göre Antakya başta olmak üzere Ruha (Urfa), Resulayn, Humus ve diğer pek çok şehir, yerle bir olur. Akdeniz'de yaşanan tsunami, sahil şeritlerini silip süpürür. Denizden korkunç gürültüler ve dumanlar yükselir. Antakya'da bulunan Kasyus (Kassius) Dağı'nın bir kısmı, dağılarak denize kayar. Antik adı Kasyus olan dağın, günümüzdeki adını biliyor musunuz?..

- a-Akra Dağı
- b-Kel Dağı
- c-Kılıç Dağı
- d-Hepsi

3-10 Temmuz 1894 tarihinde İstanbul, öğle vaktinde bir depremle sarsılır, büyük yıkım olur. Pek çok insan ölür. Yer altından gelen, taşlık yolda ilerleyen fayton ve at nallarına benzeyen sesler, herkesi korkutur. Bu sırada Sultan Abdülhamid Han, Yıldız Sarayı'ndaki kabul salonunda, devasa avize altında devlet erkânı ile ayaküstü görüşmektedir. Birden, saray yerinden kopmuş gibi sallanmaya başlar. Devamında neler yaşanır?..

- a-Devasa avize uçarcasına sallanır, bazı parçacıklar yere düşer.
- b-Abdülhamid Han dışında herkes dışarı kaçışır.
- c-Abdülhamid Han, herkesin dışarı çıktığından emin olunca salonu terk eder.
- d-Hepsi

4- Medine tarihi hakkındaki eserleriyle tanınan, hadis ve fıkıh âlimi Semhüddî'nin anlattığına göre; Hicrî 886 (M.S. 1480) yılında Mescid-i Nebvî'de büyük bir yangın yaşanır. Pek çok insan, hayatını kaybeder. Aklı başında herkesin üzüldüğü bu faciaya, bazı kendini bilmezler çok sevinirler. Özellikle Akdeniz adalarının birinde ortalık bayram yerine döner. Evler, kiliseler süslenir, eğlenceler günlerce sürer. Fakat hemen ardından korkunç bir deprem yaşanır. Sahillerdeki liman ve köyler denize kayar, binlerce insan ölür ki; çoğunun cesedini bile bulamazlar. Bu ibretlik hadise, Akdeniz'in hangi adasında yaşanmış?..

- a-Rodos
- b-Malta
- c-Kıbrıs
- d-Sicilya

5- Ege Denizi'nde, bir ucu Kos'a bir ucu Sousaki'ye dayanan bölgede çok sayıda sualtı volkanı vardır. Bunlardan biri Santorini çevresindeki sualtı Kolumbo Yanardağı'dır. En son, M.Ö. 1400 yılında patladığında yaşanan depremler ve tsunami, Kıbrıs'ı bile perişan eder. Bu patlama, tarihin en meşhur medeniyetlerinden birini yok etmiştir. Hangisini?..

- a-Aztek Medeniyeti
- b-Babil Medeniyeti
- c-Minos Medeniyeti
- d-Roma Medeniyeti

6- 1042 yılında, Şirazlı Ebu Tahir adındaki bir âlim, Tebriz'de şiddetli bir deprem olacağını tahmin ederek hükümdarı uyarır. Halkın açık alanlara çıkması emredilir. Gerçekten şehir, yerle bir olur. Artçı sarsıntılar sürerken "Bundan sonra uzun süre büyük deprem olmaz!" diyerek rapor verir. Sonra Halife Kaim Biemrillah'ın verdiği izinle, depremle ilgili bir dizi önlemler alır. Bunlardan biri var ki çok ilginçtir. Nedir?..

- a-Herkese deprem çantası hazırlamasını tavsiye eder.
- b-Bir dizi kuyu açtırır.
- c-Şehri başka bir yere taşır.
- d-Üç kattan fazla bina yaptıranları falakaya yatırtır.

7- 10 Eylül 1509'da, Sultan İkinci Bayezid'in hükümdarlığı zamanında İstanbul'da meydana gelen deprem, halkın hayatını alt üst etmişti. İnsanlar, kıyametin geldiğini düşünmüştü. Bu nedenle tarihe "Kıyamet-i Süğra" yani "Küçük Kıyamet" olarak geçmişti. Sarsıntılar, 45 gün sürmüştü; binaların çoğu yıkılmış, binlerce insan ölmüştü. Deprem,

Ankara'dan Adriyatik kıyılarına kadar olan yerlerde bile hissedilmiş, Edirne'de Tunca Nehri taşmıştı. Depremin ardından devlet, hızla önlem almaya başlar. İlk icraatları ne olmuştu?..

- a-Her tarafa fırınlar inşa edilir.
- b-Bütün su yolları tamir edilir.
- c-İnşaatlar sırasında çeşitli yerlere deprem kuyuları açtırılır.
- d-Hepsi

8- Osmanlı döneminde yapılan büyük camilerde, mihrabın iki yanında silindir şeklinde taşlar vardır. Bunlar sayesinde zeminde kayma olup olmadığı, herkes tarafından görülebilir. Eğer kendi eksenleri etrafında dönüyorlarsa tehlike yok demektir. Eğer dönmüyor veya zorlanarak dönüyorlarsa binanın zarar gördüğü anlaşılır. Bu taş ne taşı deniyordu?..

- a-Terazi taşı
- b-Değirmen taşı
- c-Zelzele taşı
- d-Akik taşı

9- 28 Aralık 1939 gecesi yaşanan ve birkaç dakika süren deprem, şehri âdeta alt üst eder. Artçıları aylarca devam eder. 116.720 bina tamamen yerle bir olur. Ayakta kalabilen 100-150 bina ise ağır hasarlıdır. Fakat XII. asırda yapılmış, Selçuklulardan kalma Çadırcı Hamamı ile 1930'da Almanların yaptığı istasyon binası dimdik ayaktaadır. Depremde, 20 bin kişi vefat eder. Aynı gün içinde sıcaklık, eksi 30 dereceye düşer. Soğuk, kar fırtınası ve seller nedeniyle bu sayı, yaklaşık 33 bin'e çıkar. Bütün bunlar, hangi şehrimizde yaşanmıştı?..

- a-Hakkari
- b-Erzincan
- c-Malatya
- d-Van

10- 1918 yılına kadar, Viyana Üniversitesi'nde hukuk ve ilahiyat profesörü olarak bulunan ve aynı zamanda papa vekili ünvanı taşıyan Commer'in bilimsel icraatları arasında aşağıdakilerden hangisi vardı?..

- a-Depremi, Şeytan'ın titremesi olarak anlatmak.
- b>Dünya'nın güneş etrafında dönmediği fikrinde ısrar etmek.
- c-Büyücü kadınların diri diri yakılmasını emretmek.
- d-Hepsi

Bu kitap, İstanbul'u
'Bir Başka' sevenlere
ithaf olunmuştur...

بِرْ بَاشْكَا اِسْتَنْبُول

Çamlıca Kitap
mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

İstanbul'un farklı
mahallerinden fotoğraf
ve anekdotlar

Şehre dair güzellikleri
gözler önüne seren
panoramalar

Şehrin tarihi
derinliklerine yolculuk
yaptıran yazılar

YEDİKITA

Tarihi Sevdiren Kitaplar...